

Příští pondělí startuje Nová zelená úsporám

Několik tipů na zajímavé úhly pohledu

Pokračování Zelené úsporám [1], které začne příští pondělí (12. 8.), pomůže tisícům rodin, aby se zbavily závislosti na vytápění špinavými a drahými fosilními palivy.

Připomnělo to Hnutí DUHA, které je o pokračování programu usilovalo. Ekologická organizace je spokojena – ale zároveň varovala, že programu se pořád ještě nedostává peněz a že ministři musí lépe připravovat českou ekonomiku na dražší a dražší ropu, uhlí i plyn.

Program bude financovat zateplování domů a další opatření, která domácnostem pomohou zbavit se závislosti na velkých topárenských a plynárenských společnostech a na vytápění fosilními palivy. Ministerstvo životního prostředí na něj však prozatím zajistilo pouze jednu miliardu korun.

Tento informační list nabízí zajímavé úhly pohledu na Zelenou úsporám.

Stát připravuje zemi na drahá fosilní paliva

Každý rok spotřebujeme miliardy krychlových metrů zemního plynu, desítky milionů tun uhlí, miliony barelů ropy – a platíme za to vysokou cenu. Trpí naše peněženky, zdraví i příroda. Proto Hnutí DUHA prosazuje, aby stát pomohl připravit českou ekonomiku, české obce a české rodiny na rostoucí cenu fosilních paliv. Zelená úsporám je důležitý první krok.

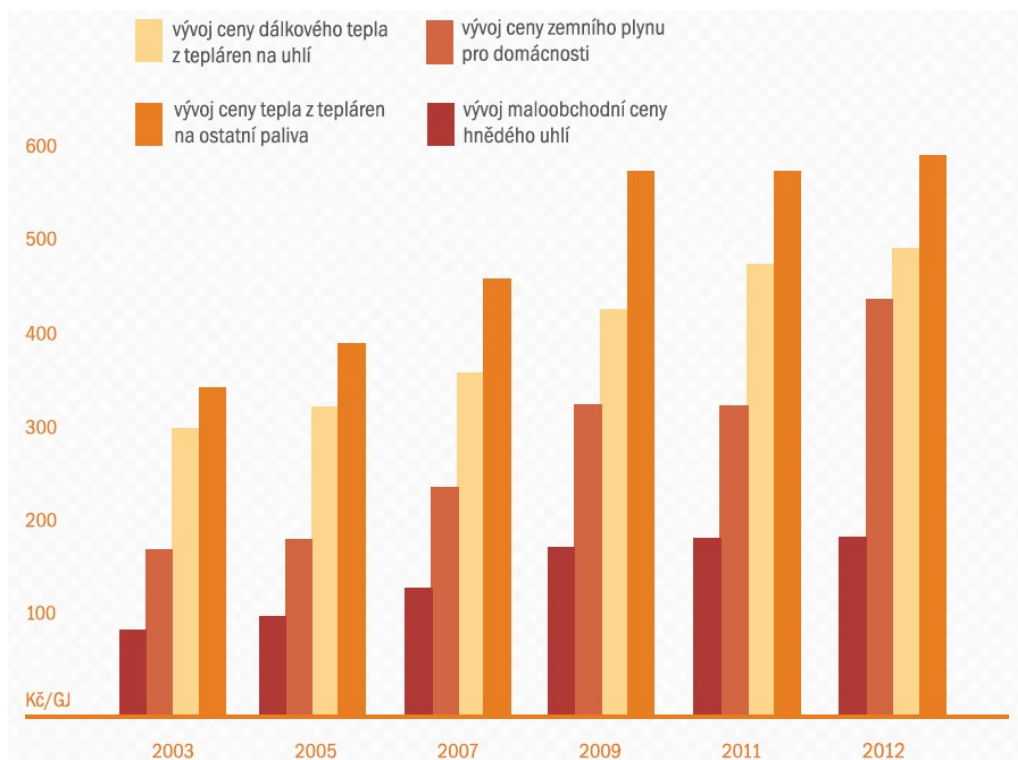
Velká spotřeba dražších a dražších fosilních paliv postihuje domácnosti i podniky. Lidé mají často na výběr pouze mezi drahým plynem a špinavým uhlím. Cena tepla – největší položky z výdajů na energie – se za posledních deset let zvedla o 65 až 140 % (dle druhu fosilního paliva a způsobu vytápění) [2].

Téměř 100 miliard korun každým rokem zbytečně odeče do ciziny (zejména do Ruska) v platbách za plyn. Špatně izolované české domy, ze kterých uniká teplo, tak

financují impérium mocné a neprůhledné ruské státní společnosti Gazprom a bizarní diktaturu v Turkmenistánu.

Na uhlí a uhelné energetice profituje několik českých miliardářů – například kontroverzní uhlobaroni Pavel Tykač a Jan Dienstl. A také teplárenský magnát a majitel Sparty Praha Daniel Křetínský.

Ceny za vytápění fosilními palivy v letech 2003 - 2012

Zdroj: TZB-info [2]

Bezmála třetina energie spotřebované u nás připadá na domy. Právě v nich se také spálí zdaleka největší část dováženého plynu z Ruska. Už současnými technologiemi můžeme snížit spotřebu tepla o dvě třetiny. Řešením jsou energetické renovace budov (zateplování, výměna oken, chytré větrání rekuperací, instalace solárních kolektorů k ohřívání vody nebo domácích kotlů na biomasu a podobně).

Dusí nás smog

Každoročním problémem našich měst a obcí je smog. Významně se k němu přispívá pálení nekvalitního uhlí v domácnostech, které každou zimu poškozují zdraví statisíců lidí. Podílí se 38 % na emisích polévatého prachu

a dokonce 66 % na znečištění rakovinotvornými aromatickými uhlovodíky.

Tato situace bohužel rok za rokem přetrvává, a tak pokračují i negativní dopady na zdraví lidí v zasažených oblastech [3].

Výměna topení nebo zateplení domů srazí závislost venkovských domácností na uhlí. Ale řada rodin na ně prostě nemá prostředky.

Proto musí pomoci stát. Hnutí DUHA prosazuje, aby Zelená úsporám byla také více otevřená sociálně slabším žadatelům.

Parlament schválil, co Hnutí DUHA navrhlo

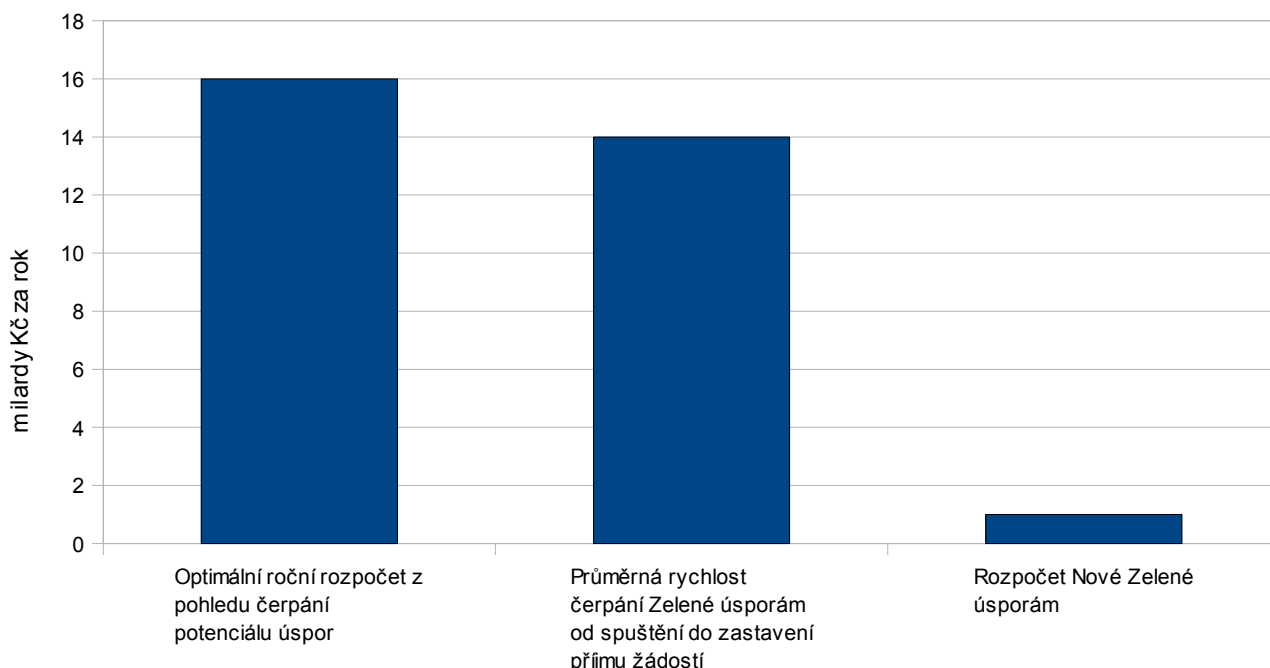
Hnutí DUHA už předloni navrhlo, aby stát na pokračování Zelené úsporám vyčlenil peníze z prodeje povolenek ke znečišťování [4].

Spolupracovali jsme na tom se Svazem měst a obcí, konfederací podnikatelských svazů, bytovými družstvy a odbory. A povedlo se: loni parlament přidělil peníze přibližně podle našeho návrhu.

Ale zelená úsporám potřebuje více peněz

První zelená úsporám hospodařila s 21 miliardami korun a celkem podpořila kvalitní zateplení a nové, čisté zdroje tepla v minimálně 150 000 domácnostech. Přesto nestačila pro všechny žadatele. Nový program bude zatím hospodařit pouze s jednou miliardou, což je zcela nedostatečná částka [5].

Porovnání rozpočtů Zelené úsporám, Nové zelené úsporám a ekonomicky optimální varianty

Jedna miliarda pomůže pouze 7 000 domácnostem. Aktuální výzva je přitom omezena na renovace rodinných domů. Na další se nedostane. Poptávka je přitom velká.

Rusnokova vláda už oznámila, že chce do Zelené úsporám přidat peníze, které nevyužity leží na kontech Lesů ČR. Hnutí DUHA to považuje za rozumné řešení – ale ani taková částka zdaleka nestačí.

Výnosy z emisních povolenek – hlavního plánovaného zdroje pro Novou zelenou úsporám v dalších letech – mohou být vyšší než nyní. Záleží to i na českých ministrech. Měli by v EU podporovat reformu obchodování s povolenkami, která odstraní jejich zbytečné přebytky, jež nyní tlačí cenu k nule.

Dalším zdrojem jsou evropské fondy na léta 2014–2020. Navzdory pověstným problémům s jejich využíváním nemáme žádné potíže s čerpáním programů určených právě na energetické renovace budov – naopak, daří se je hladce utratit.

A pak je tu ještě jeden zdroj: Energetické společnosti, zejména sedm jejich majitelů a špičkových manažerů, kteří vydělali enormní částky na rychle rostoucích cenách fosilních paliv na globálním trhu. Mohli proto svým

zákazníkům účtovat desítky miliard korun ročně navíc, aniž by jim nabídli sebemenší inovaci nebo museli vylepšit své služby.

Hnutí DUHA proto minulý týden vyzvalo [6] těchto sedm českých podnikatelů a manažerů, aby přispěli na Novou zelenou úsporám. Mezi adresáty dopisu jsou například spolumajitelé Czech Coal – Pavel Tykač a Jan Dienstl nebo Martin Roman, šéf dozorcí rady ČEZ [7].

Příklad: jak se šetří díky Zelené úsporám

Energetická renovace paneláku na Famulíkově ulici v Praze byla jedním z nejv-

ětších projektů programu Zelená úsporám. Z celkových nákladů 59 milionů korun pokryla dotace 23,6 milionu.

Osmimístné částky sice vypadají imponantně, ale je třeba mít na paměti, že dotace pomohla třem stovkám domácností – v přepočtu na každou jednu z nich to je pouhých 71 tisíc korun.

Díky renovaci podpořené Zelenou úsporám má nyní celý dům kvalitní okna (s parametrem $U = 1,2$); fasáda izolaci z minerální vaty; střecha byla zaizolována polystyrenovými deskami vybranými tak, aby snesly zvýšené mechanické namáhání; dveře mezi vytápěnými a nevytápěnými prostory byly vyměněny za nové s lepšími tepelně izolačními vlastnostmi.

Částka, kterou muselo společenství vlastníků za renovaci domu zaplatit, vychází po rozpočítání na jednotlivé byty na 107 tisíc korun na každého vlastníka, přičemž 60 tisíc korun za výměnu oken zaplatili majitelé jednorázově. Společenství vlastníků si vzalo úvěr, který nyní splácí z fondu oprav. Roční platbu za teplo a teplou vodu se konkrétním obyvatelům podařilo stlačit pod 8 tisíc korun.

Zateplování oživuje ekonomiku

Renovace domů většinou dělají menší, místní stavební firmy. Také materiál a technologie obvykle dodávají čeští výrobci – hlavními výrobci minerální vlny na zateplování jsou Knauf v Krupce u Teplic a Rockwool v Bohumíně. Proto Zelená úsporám oživuje ekonomiku a vytvoří pracovní místa pro české zedníky i projektanty.

Ekonomové Miroslav Zámečník a Tomáš Lhoták ve studii pro Hnutí DUHA spočítali, že pokud stát poskytne na energetické renovace budov každoročně 16 miliard, jak Hnutí DUHA prosazuje, vznikne:

- dodatečný hrubý domácí produkt 31,6 miliard ročně,
- 31 tisíc stabilních pracovních příležitostí do roku 2020;
- a příjem veřejných rozpočtů 12,5 miliard korun ročně díky vyšším daním,

menším výdajům na vytápění veřejných budov a menším výdajům na příspěvky v nezaměstnanosti (takže skutečný, čistý náklad programu, za který stát získá uvedené přínosy, bude jen 3,5 miliardy korun) [8].

Podpora energetických renovací je nejúčinnějším způsobem, jak snížit závislost domácností na fosilních palivech, srazit účty za energii, oživit českou ekonomiku a pročistit smog.

Domácnosti a obce ušetří na účtech za vytápění 12 miliard korun ročně [9].

Shrnutí ekonomických přínosů takového programu na zateplování najdete v přehledné infografice na:

www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2013/prinosy_zateplovani_infografika_2013.pdf

Stát by měl ekonomiku vysvobozovat ze závislosti na fosilních palivech

Zelená úsporám je důležitý, ale dílčí krok.

Stát by měl především závazně říci, že snižování naší závislosti na fosilních palivech považuje za prvořadý úkol, jak naši zemi připravit na turbulence globální ekonomiky, vysokou cenu ropy i jiných paliv. Prvním krokem je jednoduchý rámcový zákon o postupném ústupu od fosilních paliv, který stanoví cíle, odpovědnosti a kontrolních mechanismy. Podobnou legislativu s úspěchem schválili ve Velké Británii.

Rámcový britský zákon před čtyřmi lety stanovil tempo, jakým země bude snižovat závislost na fosilních palivech.

Ve světě se britský zákon považuje za vzorový. Shodla se na něm vláda s opozicí. Podporoval jej Svaz britského průmyslu i odbory. Vznikla tak elementární shoda, kam a jakým tempem chce země postupovat.

Na rámcový zákon navázala konkrétní opatření, která nastartovala inovace v různých odvětvích ekonomiky. Vlajkovou lodí je právě program zateplování budov.

Britský zákon už kopíruje řada evropských států: Finsko, Irsko, Rakousko, Maďarsko, Dánsko i další. Hnutí DUHA navrhuje, aby podobný zákon přijala i Česká republika. Stejně jako v Británii by měl pouze stanovit mantinely, jak bude ekonomika svoji závislost na fosilních palivech snižovat. Konkrétní opatření budou až poté průběžně rozhodovat (a realizovat) budoucí vlády. Samy rozhodnou, zda například podpoří investice do chytrých domů nebo vylepší veřejnou dopravu. Další mohou vsadit na čisté domácí zdroje energie.

Většina parlamentních stran – ČSSD, TOP 09, Starostové a nezávislí, LIDEM, Věci veřejné i KSČM – již oficiálně oznámila, že takový zákon podporuje. Nyní jednájí o jeho konkrétním znění.

Nejde jen o zateplování. Pro průmyslové podniky je důležité, že dostanou pevný rámec pro investice. Budou vědět, s čím mohou závazně počítat v příštích dvaceti nebo třiceti letech. Podniky si tak budou moci své investice do chytrých, efektivních technologií dobře plánovat.

Více na: www.velkavyzva.cz [10]

Další informace:

Jiří Koželouh

email: jiri.kozelouh@hnutiduha.cz

tel: 723 559 495

Prameny

1. Nová zelená úsporám – oficiální web programu, I. Výzva - obecné informace: <http://www.nzu2013.cz/zadatele-o-dotaci/rodinne-domy/prvni-vyzva/>
2. Ceny energií a paliv, TZB-info, www.tzb-info.cz/ceny-paliv-a-energi, 4. 5. 2012.
3. Zprávy o životním prostředí České republiky v letech 2009, 2010 a 2011. MŽP, Praha 2010, 2011, 2012.
4. Zateplování ušetří 39 miliard ročně: www.hnutiduha.cz/aktualne/zateplovani-usetri-39-miliard-rocne-0

5. Mohlo to být minimálně 6x víc (podle původních odhadů MŽP 6 mld letos, s postupným nárůstem), kdyby si velké energetické společnosti nenasýlily milióny povolenek do zásoby a nestlačily tak jejich cenu na minimum. Došlo tak ke znehodnocení celého systému obchodování s emisními povolenkami.
6. Fosilní baroni, přispějte na Zelenou úsporám! <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/fosilni-baroni-prispejte-na-zelenou-usporam>
7. Adresáty dopisů jsou Martin Roman (ČEZ), Pavel Tykač a Jan Dienstl (Czech Coal), František Štěpánek a Jaroslav Rokos (Sokolovská uhelná), Daniel Křetínský (EPH) a Karel Komárek mladší (Moravské naftové doly).
8. Zámečník, M., Lhoták T.: Zateplování oživuje ekonomiku, Analýza makroekonomických dopadů programu pro energetické renovace domů, Hnutí DUHA, Brno, únor 2013.
9. Šafařík, M.: Studie o dopadech zateplování budov na spotřebu uhlí a zemního plynu v ČR, http://hnutiduha.cz/uploads/media/studie_o_dopadech_zateplovani_budov_na_spotrebu_uhli_a_plynu_v_CR.pdf, Praha 2010.
10. Bližší informace o navrhovaném českém zákoně a iniciativě Velká výzva: www.velkavyzva.cz/content/files/DOKUMENTY/1/www-brozurka-www.pdf

Vydalo Hnutí DUHA
autoři: Vojtěch Kotecký, Jiří Koželouh,
Martin Mikeska a Karel Polanecký
srpen 2013

A › Údolní 33, 602 00 Brno

T › 545 214 431

F › 245 214 428

E › info@hnutiduha.cz

www.hnutiduha.cz

sponsored by

Deutsche Bundesstiftung Umwelt

Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku. Dokážeme rozhybat politiky a úřady, jednáme s firmami a pomáháme domácnostem. Našich výsledků bychom nedosáhli bez podpory tisíců lidí, jako jste vy.